

DOI 10.29254/2077-4214-2019-2-2-151-180-183

УДК 378.147:61

Ерошенко Г. А., Якушко О. С., Вільхова О. В., Лисаченко О. Д., Скотаренко Т. А., Личман Д. В.

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ПРОЦЕСУ АДАПТАЦІЇ ДО НАВЧАННЯ В МЕДИЧНОМУ ВУЗІ СТУДЕНТІВ-ПЕРШОКУРСНИКІВ, ЯКІ НАВЧАЮТЬСЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

Українська медична стоматологічна академія (м. Полтава)

gala_umsa@ukr.net

Відомо, що за 2017 та 2018 роки число іноземних студентів, які навчаються в Україні, зросло з 64 тисяч осіб до 66 тисяч. Кількість вищих навчальних закладів, що надають освітні послуги іноземцям, збільшилась з 185 до 240. 45 % іноземних студентів здобувають медичну освіту [1].

Тому, вивченню особливостей їхньої адаптації під час навчання в медичних вишах повинна приділятися значна увага як зі сторони викладачів, адміністрації, вітчизняних студентів, так і іноземців кожної окремої групи та факультету.

За даними досліджень ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет» 55 % іноземних студентів суттєву допомогу і підтримку під час пристосування до життя в Україні отримують від своїх земляків, 61 % – від деканату, 36 % – від викладачів, 64 % – від сусідів по гуртожитку [2].

Вітчизняні науковці вивчають широкий спектр різноманітних адаптаційних показників: етапи адаптації студентів-іноземців першого року навчання у вищих навчальних закладах, види адаптивної спроможності іноземних студентів, труднощі, з якими вони стикаються та інші [2,3].

Слід зауважити, що на процес пристосування іноземців має вплив багатонаціональний склад академічних груп, що в свою чергу позначається на особливостях взаємодії студентів між собою як у межах групи, так і у межах навчального закладу.

За час існування факультету підготовки іноземних студентів в Українській медичній стоматологічній академії пройшли навчання громадяни більш як 50 країн світу [4,5]. І з кожним роком збільшується не тільки їхнє число, а і розширюється національний склад. Тому першочергове завдання нашого вишу полягає у створенні швидкої й успішної адаптації іноземних студентів до нової системи навчання та соціальних відносин [4] і підтримка діалогу між викладачами і адміністрацією та студентами, що обрали для здобуття освіти саме Українську медичну стоматологічну академію.

Метою роботи було провести аналіз процесу адаптації до навчання в Україні очима іноземних студентів-першокурсників, які навчаються англійською мовою.

Об'єкт і методи дослідження. Нами була розроблена анкета для студентів груп нового набору. Анкетний лист включав наступні питання:

1. Хто (що) стало для Вас джерелом інформації про академію?

декілька варіантів відповіді

- а. офіційний сайт академії;
- б. родичі, знайомі;
- в. шкільні вчителі;

г. рекламні буклети;

д. дні відкритих дверей;

е. соціальні мережі.

2. Чому Ви вибрали наш учбовий заклад?

декілька варіантів відповіді

а. державний статус вузу;

б. популярність та престиж вузу;

в. висока якість викладання, про яке я дізнався

від родичів/друзів;

г. бажання оволодіти медичною професією;

д. можливість працевлаштування після закінчення академії;

е. цікаве студентське життя;

є. рішення батьків;

ж. порада друзів та знайомих.

3. На даний момент чи уявляєте Ви специфіку своєї майбутньої професії?

а. так;

б. ні;

в. частково.

4. Ваше відношення до обраної спеціальності?

а. покращилося;

б. не змінилося;

в. розчарувався.

5. Як Ви осилюєте навчальне навантаження?

а. легко;

б. думав, що буде легше;

в. важко, в зв'язку з великим об'ємом підготовки

до начальних занять.

г. буває складно із-за елементарної лінії, але я працюю над собою;

д. не осилюю.

6. Який процент відвідування Вами занять?

а. до 20 %;

б. від 21 до 50%;

в. від 51 до 80%;

г. від 81 до 100%.

7. Ви відчували труднощі в адаптації до студентського життя?

а. відчував деякі труднощі;

б. не відчував жодних труднощів.

8. Хто (що) допомагає Вам адаптуватися до навчання?

декілька варіантів відповіді

а. бажання навчатися;

б. шкільна звичка вчитися;

в. поради та допомога куратора академічної групи/або співпрацівників деканату;

г. культурний відпочинок;

д. згуртованість групи;

е. доброзичливі стосунки з викладачами.

9. Які фактори на Ваш погляд негативно впливають на якість навчання?

декілька варіантів відповіді

- а. великий об'єм інформації;
- б. низький рівень мотивації студентів;
- в. низький рівень технічного оснащення;
- г. рівень викладання;
- д. дефіцит вільного часу;
- е. не склалися стосунки в групі.

10. Найбільше інформації Вам не вистачає про:

декілька варіантів відповіді

- а. студентські права та обов'язки;
- б. студентські гуртки та факультативи;
- в. наукову роботу студентів та можливість до неї підключитися;

г. наявну навчально-методичну літературу та можливість її пошуку.

11. Охарактеризуйте атмосферу в академічній групі:

декілька варіантів відповіді

- а. доброзичливі стосунки;
- б. байдужість;
- в. взаєморозуміння;
- г. неузгодженість;
- д. конфліктність;
- е. кожен сам по собі;
- є. неприязні стосунки.

12. Чи відчуваєте Ви допомогу куратора групи?

академічний куратор студентський куратор
так _____; ні _____; так _____; ні _____.

13. Ваше відношення до проведення психологічних тренінгів з групою:

- а. позитивно;
- б. негативно;
- в. нейтрально.

До анкетування, яке проводилось анонімно, було залучено 29 студентів. Результати підраховані у відсотковому співвідношенні.

Результати дослідження та їх обговорення. Для більшості опитуваних джерелом інформації про академію стали родичі та знайомі (58,62%), для 37,93% – це соціальні мережі і тільки у 6,89% – рекламні буклети. Відповідно, за порадою друзів та знайомих академію обрали 51,72%, для 24,14% перевагою стало можливість працевлаштування після закінчення вузу, для 20,68% – рішення батьків, 13,79% – цікаве студентське життя, лише 3,45% – бажання оволодіти медичною професією. Відповіді студентів показують, що вибір професії та вузу базується на порадах друзів, знайомих, батьків, а не на власному бажанні оволодіння медичною спеціальністю та обізнаністю рейтингу навчальних закладів. Ці фактори можуть зіграти негативний вплив на процеси адаптації, навіть викликати розчарування.

Проте анкета показала, що 69% студентів уявляють специфіку майбутньої професії, 17% – частково, лише 14% – не мають уявлення. При цьому в ході навчання у 72% покращилось відношення до обраної спеціальності, у 14% – не змінилось, у 14% – викликало розчарування.

На запитання щодо навчального навантаження 52% відповіли, що важко у зв'язку з великим об'ємом підготовки до навчальних занять, 21% – думали, що буде легше, 21% відмітили, що важко із-зі власної лінії, лише 3% – осилює навчання у повному обсязі та 3% – не осилює.

Із факторів, які негативно впливають на якість навчання, 37,93% вказали великий об'єм інформації, 27,59% – рівень викладання, 20,69% – низький рівень мотивації, 20,69% – низький рівень технічного оснащення, 13,79% – дефіцит вільного часу.

Отже, на перший план серед труднощів студенти ставлять великий об'єм інформації. При отриманні медичної професії – це невід'ємна частка навчального процесу. Завдання викладачів полягає навчити студента серед цього великого потоку інформації вибирати основне, суттєве, робити висновки, узагальнення. Деякі студенти указали низький рівень викладання та низький рівень мотивації, що разом складає 48,28%. Ці два процеси взаємопов'язані та при усуненні першого явища можливе усунення іншого.

На запитання щодо процента відвідування занять 86% відзначили, що відвідують від 81% до 100%; 3% – від 51% до 80%; 6% – від 21 до 50%; 3% – до 20% занять.

52% опитуваних відмітили, що відчували деякі труднощі в адаптації до студентського життя, 48% – не відчували таких. Серед факторів, що допомагали адаптуватись, вибрали такі варіанти, як згуртованість групи – 48,28%, бажання навчатись – 31,03%, доброзичливі стосунки з викладачами – 27,59%, шкільна звичка вчитись – 20,69%, культурний відпочинок – 10,34.

Більша половина опитуваних відмітили доброзичливі стосунки в академічних групах – 51,72%, взаєморозуміння – 37,93%, але були і такі відповіді, як неузгодженість – 20,69%, конфліктність – 13,79%, кожен сам по собі – 13,79%, байдужість – 6,89%, неприязні стосунки – 3,45%.

В цілому, слід відмітити, що доброзичливі стосунки в групах, взаєморозуміння між студентами та викладачами сприяють прискоренню адаптації. Крім того, 66% першокурсників відзначили, що відчували допомогу академічних кураторів, 83% – студентських кураторів.

Студенти першого курсу відзначили, що їм не вистачає інформації щодо наукової роботи студентів та можливість до неї підключитись (37,93%), студентських гуртків та факультативів (34,48%), наявної навчально-методичної літератури та можливості її пошуку (31,03%), студентських прав та обов'язків (27,59%).

69% опитуваних виявили позитивне ставлення до проведення психологічних тренінгів з групою, 21% – нейтральне та 7% – негативне.

Як показало опитування, процес адаптації до студентського життя та навчання – це складний мультифакторний процес, який багато в чому залежить не тільки від самого студента, а й від умов, в які він потрапляє, професійної роботи викладачів, кураторів, психологів, адміністрації.

Висновки. Враховуючи дані анкетування, можна зробити ряд висновків щодо покращення та прискорення адаптації:

Більшість студентів обирають академію, як навчальний заклад, за рекомендацією родичів та знайомих, що говорить про те, що академія має високий рейтинг серед випускників. Але жоден учасник не обрав такі показники, як державний статус вузу, популярність та престиж вузу, висока якість викладання. Це

підкреслює доцільність об'єднаних зусиль професорсько-викладацького складу та адміністрації академії над підняттям рейтингу академії на міжнародній арені.

Великий обсяг нового навчального матеріалу стає невідомим тягарем для студентів-першокурсників. З одного боку це говорить про невідповідність до навчання у медичному вузі, з іншого боку ця проблема легко усувається шляхом спрямування зусиль студента на навчання навчатись, вироблення вміння виділити основне, зробити висновки, узагальнення. Адже, професія лікаря передбачає, перш за все, добре розвинуті розумові здібності, вміння одночасно оперувати значним потоком інформації.

Покращення рівня викладання та технічного оснащення також сприяють підвищенню якості навчання серед студентів. Цього можна досягти шляхом проходження викладачами курсів підвищення кваліфікації, відвідування конференцій, конгресів, стажуванням за кордоном, переймання досвіду європейських колег.

Посилають мотивацію до навчання та прискорять адаптацію залучення студентів до роботи в наукових гуртках, з перспективою підготовки виступів на студентських конференціях, розширення можливостей обрання різних факультативів.

Більша половина опитуваних відчуває різні труднощі в адаптації до студентського життя, подолати які допомагають згуртованість групи, доброзичливі стосунки з викладачами та прагнення навчатись. Неабияка роль відводиться при цьому кураторам групи та студентським кураторам. При цьому слід більше студентів залучати до культурно-масових заходів, що проводяться у стінах академії, особливо ті, що знайомлять з традиціями та звичаями українського народу, культурою спілкування, історичними цінностями. Необхідно активізувати роботу психологів щодо проведення тренінгів у групах з метою усунення неузгодженості, непорозуміння, налагодження стосунків в академічних групах.

Література

1. Shchoroku zrostaye kil'kist' inozemnih studentiv, yaki hochut' zdobuvati vishchu osvitu v Ukraini [Internet]. Dostupno: <https://press.unian.ua/press/10144736-shchoroku-zrostaye-kilkist-inozemnih-studentiv-yaki-hochut-zdobuvati-vishchu-osvitu-v-ukrajini-video.html>. Data pereglyadu 23.01.2019. [in Ukrainian].
2. Mizyuk VM. Adaptaciya inozemnih studentiv do osvith'ogo seredovishcha Ivano-Frankivs'kogo nacional'nogo medichnogo universitetu. Galic'kij likars'kij visnik. 2014;21(1):82-4. [in Ukrainian].
3. Dovgod'ko T. Adaptaciya inozemnih studentiv do osvith'ogo seredovishcha. Ukraini. Pedagogika i psihologiya profesijnoi osviti. L'viv. 2013;2:114-20. [in Ukrainian].
4. Shepit'ko VI, Bilash SM, Lisachenko OD, Vilkhova OV, Klimach TN. Motyvatsiina hotovnist studentiv pershoho kursu do navchannia v medychnomu VUZI. Svit medytsyny ta biolohii. 2015;3(52):169-72. [in Ukrainian].
5. Shepit'ko VI, Lisachenko OD, Yeroshenko GA. Osoblivosti adaptacii vitchiznyanin ta inozemnih studentiv do navchannia v medychnomu VUZI. International scientific-practical congress: materials of proceedings of the International Scientific and Practical Congress, April 2018, Brussels, Belgium. s. 46-8. [in Ukrainian].

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ПРОЦЕСУ АДАПТАЦІЇ ДО НАВЧАННЯ В МЕДИЧНОМУ ВУЗІ СТУДЕНТІВ-ПЕРШОКУРСНИКІВ, ЯКІ НАВЧАЮТЬСЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

Ерошенко Г. А., Якушко О. С., Вільхова О. В., Лисаченко О. Д., Скотаренко Т. А., Личман Д. В.

Резюме. На сьогоднішній день на теренах нашої Батьківщини зростає кількість навчальних закладів, які мають можливість прийняти на навчання студентів іноземців і відповідно до цього зростає кількість студентів із дальнього та ближнього зарубіжжя.

У зв'язку з цим виникає питання про пристосування студентів іноземців до нових умов проживання та навчання. На адаптаційний процес має значний вплив багатонаціональний склад академічних груп, що в свою чергу позначається на особливостях взаємодії студентів між собою як у межах групи, так і у межах навчального закладу.

Метою нашого дослідження був аналіз адаптивних можливостей студентів першокурсників з англомовною формою навчання. Нами був створений анкетний лист, питання якого були спрямовані на особисте ставлення до навчання та міжособистісні стосунки в групі.

У результаті дослідження встановлено, що у подоланні труднощів з адаптацією допомагають дружні стосунки з одногрупниками та позитивне ставлення з боку викладачів. Особлива роль належить кураторам груп.

Ключові слова: студенти іноземці, адаптація, англомовна форма навчання.

СОВРЕМЕННЫЕ АСПЕКТЫ ПРОЦЕССА АДАПТАЦИИ К УЧЕБЕ В МЕДИЦИНСКОМ ВУЗЕ СТУДЕНТОВ-ПЕРВОКУРСНИКОВ, КОТОРЫЕ ОБУЧАЮТСЯ НА АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ

Ерошенко Г. А., Якушко О. С., Вильхова О. В., Лисаченко О. Д., Скотаренко Т. А., Личман Д. В.

Резюме. На сегодняшний день на территории нашей Родины растет количество учебных заведений, которые имеют возможность принять на учебу студентов иностранцев и в соответствии с этим растет количество студентов из дальнего и ближнего зарубежья.

В связи с этим возникает вопрос о приспособлении студентов иностранцев к новым условиям проживания и учебы. На адаптационный процесс имеет значительное влияние многонациональный состав академических групп, что в свою очередь отражается на особенностях взаимодействия студентов между собой как в пределах группы, так и в пределах учебного заведения.

Целью нашего исследования был анализ адаптивных возможностей студентов первокурсников с англоязычной формой учебы. Нами был создан анкетный лист, вопросы которого были направлены на личное отношение к учебе и межличностные отношения в группе.

В результате исследования установлено, что в преодолении трудностей с адаптацией помогают дружеские отношения с одногруппниками и позитивное отношение со стороны преподавателей. Особенная роль принадлежит кураторам групп.

Ключевые слова: студенты иностранцы, адаптация, англоязычная форма учебы.

CURRENT ASPECTS OF THE ADAPTATION PROCESS FOR STUDYING IN MEDICAL UNIVERSITY OF THE FIRST YEAR STUDENTS WHO STUDY IN ENGLISH

Yeroshenko G. A., Yakushko O. S., Vilkhova O. V., Lysachenko O. D., Skotarenko T. A., Lichman D. V.

Abstract. Nowadays on the territory of Ukraine the number of higher educational institutions which have the opportunity to take foreign students to study is increasing. Consequently, the number of students from far and near abroad is growing.

In this regard, the question of adapting foreign students to the new conditions of living and studying arises. Ukrainian scholars are studying a wide range of different adaptation indicators. Multinational composition of academic groups has a significant impact on the adaptation process, which affects the peculiarities of the students' interaction both within the group and within the educational institution.

The purpose of our study is the analysis of adaptive possibilities of first year students with an English language form of study.

In order to investigate the peculiarities of students' personal attitude towards learning and interpersonal relationships in the group a questionnaire was created. The questionnaire included 14 multiple-choice questions. The total number of respondents included 29 students. The survey was conducted anonymously. The results were calculated in percentages.

In the course of the research it was determined that friendly relations with group mates and positive attitude of teachers mostly help in overcoming the difficulties of adaptation. A special role belongs to curators of the groups.

Regarding the choice of the university and the future profession, most students follow the advice of their family members, not their own desires. This factor can adversely affect adaptation processes and even cause disappointment. The students' desire to study is important for their adaptation.

For the majority of respondents, the complexity lies in a large amount of information, which they receive both during practical classes and during their self-preparatory work. On the one hand, it shows their inability to study at a medical institution. On the other hand, this problem is easily eliminated by directing the student's efforts to study how to study and developing the ability to highlight the core. It is of great importance as the profession of physician involves well-developed mental abilities, the ability to operate a significant flow of information simultaneously.

The conducted research proves that improving the level of teaching and technical equipment also contributes to improving the quality of learning among students.

One of the most effective ways of adaptation is engaging students to work scientific clubs and conferences. It is important to engage them in cultural events, which introduce them to Ukrainian culture and traditions.

Taking part in psychological trainings can be especially helpful for students in order to eliminate misunderstandings and establish friendly relationships in academic groups.

In conclusion, it is necessary to stress that the adaptation is a complex multicomponent process, which depends not only on the student himself, but also on the conditions in which he falls into.

Key words: foreign students, adaptation, English language learning form.

*Рецензент – проф. Білаш С. М.
Стаття надійшла 03.06.2019 року*

DOI 10.29254/2077-4214-2019-2-2-151-183-186

УДК 378.147.091.33-027.22:616.31-089

Пантус А. В.

ДОСВІД ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ З ХІРУРГІЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ У ФОРМАТІ «МОЗКОВОГО ШТУРМУ»

Івано-Франківський національний медичний університет (м. Івано-Франківськ)

kovalchuk-natalja@ukr.net

Вступ. Європейська кредитно-модульна система спрямована на оптимізацію навчального процесу, що пов'язано із зростанням вимог до студента, його здатністю аналізувати і переробляти великі обсяги інформації в обмежений період, а також формуванням практичних навичок та здібностей. Тому основним завданням кредитно-модульної системи організації навчального процесу є відбір форм і методів, які не тільки можуть забезпечити студентів новими знаннями, але й залучити у систему безперервної професійної освіти та самоосвіти [1,2].

Українські реалії вищої медичної освіти, слідуючи загальноосвітнім тенденціям, вимагають поряд із

традиційною системою підготовки студентів віддавати перевагу інноваційним технологіям в педагогічному процесі на клінічних кафедрах. Інтерактивна модель навчання передбачає застосування сукупності інтерактивних технологій, що мають спільні принципи інтеракції: багатостороння комунікація; взаємодія і взаємоосвіта студентів; кооперована навчальна діяльність з відповідними змінами в ролі та функцій як студентів, так і викладача [3].

Одним із найпопулярніших методів інтерактивного навчання у вищій школі є "мозковий шторм" (в перекладі на англ. "brainstorming"). В навчально-педагогічній практиці даний метод є найбільш віль-